

RAT "Estonia" kunstnikukogu koosoleku protokoll
reedel, 19. veebruaril 1960.a.

Algus kell 14.00
Lõpp kell 19.45

Koos olid smd.: Hammer, Valgma, Raudsepp, Mägi, Nigula, Lauter, Plees, Eugen Kapp, Kuusemets, Vasarik, Luts, Renter, Pärri, Goldschmidt, Lund, Mei, Kalmet, Viisimaa, Trilljärvi, S. Ots, H. Puur, P. Kinnapuu, Nazarevits, Läti teatri kunstnik Vardanes.

- Päevakorras: 1) uuslavastuse ballett "Rigonda" dekoratsioonikavandite läbivaatamine
2) lasteoperi "Talvemuinasjutt" kontrollitenduse arutelu.

Sm. Vardanes esitab ballett "Rigonda" dekoratsioonikavandid läbivaatamiseks.

Sm. Lauter - värvitoonilt peaksid kavandide dekorats. kujunema huvitavaks, aga kas meie suudame neid sel kujul väljatöötada, nagu nad on valmistatud Läti teatri lava jaoks. Kas meie lava oma mõttudelt on sobiv sarnastele dekoratsioonidele. Võib olla tuleb neid ümbertöötada või vähendada meie lava kohaselt.

Sm. Vardanesi - olen nõus andma dekoratsioonidele kõik mõõdud ja andmed, mis sobivad teie lava jaoks.

Sm. Renter - mulle väga meeldivad esitatud eskiisid. On antud olulised aktsendid, mis pilti iseloomustavad. Paistab, et eskiisid on mõeldud suure lava jaoks.

Sm. Mei - eskiisid on suurepärased, lihtsad ja ilusad. Iga pilt annab eri meeleolu. Eriti hea on laeva lae kujundus.

Sm. Pärri - dekor. eskiisid on väga meeldivad, maitsega tehtud.

Sm. Eug. Kapp - ka mulle meeldivad, siin on ruumi tantsudele, mis on kooskõlas teose muusikaga. Oleks hea kui dekorats. meie lavale mõttudelt sobiks.

Sm. Hammer - dekoratsioonide eskiisid on ilusad ja arvan, et on sobivad meie lavale. Kui enam sõnavõtjaid "Rigonda" dekor. eskiiside kohta ei ole, loeme kavandid vastuvõetuks ja lubage tänada sms. Vardanest esitatud kavandite eest.

Täna nägime "Talvemuinasjutu" kontrollitendust. Etendus andis juba mingisuguse pildi. Palun siin avaldada arvamusi nähtu kohta, samuti ka esietenduse koosseisu kohta.

Sm. Lauter - eilsel proovil oli palju tehnilisi vigu. Täna neid oli ka, aga märksa vähem. Täna mulje oli suur samm edasi, koosseis on soodsam kui eelmine. Ka tehniliselt oli parem. Olid mõned viperused valgustuse osas. Kas lumesadu ei saaks ümberlülitada kahe võimsuse peale? Siis sügav öö, hommik, läheb keskpäevaks - üldse aegade loogika suhtes tuleks mõelda. Külmapoiste tants - liikumine on muusika järel liig aeglane, puudub hoog. Siis veel lumememme tants - see tuleks ümber teha ja näitejuhile pretensioon finaali suhtes. Lumehelbe minek sillale, lapsed tõrvikutega (kust nad need tõrvikud said) ja veel palju muid tegevusi, mis pole arusaadavad. Ka teatraalsus vajab loogikat. Muide on üldmulje minul isiklikult lavastusest soliidne.

Sm. Vasarik - nägin täna proovi esmakordselt. Vaatasin rõdult laste keskel. Peab ütleva, et kõige rohkem rõõmu valmistasid lavapildid, nad on tehtud nii nagu peab olema. Liikumine laval on hea, efektid ka, nagu kuidas lumememm inimeseks muutub, on head. Kõige rohkem meeldis lastele aga indiaanlaste tants. Lumesadu oli tore. Häirib teose pealkiri "Talvemüinasjutt" - kuna aga tegevus toimub rohkem suvel kui talvel. Libretto võiks olla veelgi elavam, lastekohasem. Tantsudes on saavutatud head edu. Aga vaheajad venivad lastele pikaks. Loodan, et lastele saab teos meeldima, nad ei ole nõudlikud ja et ka administratsioon kasutab ära selle lavastuse lastele kella 6-ks etendusteks, missugune aeg on neile sobiv. Üldmulje etendusest on hea.

H. Puur - üks segav moment, kui lumehelbe on metsas - kas on see tema unenägu. Siis esimene lumehelbete tants on võrdlemisi pikk ja tüdrukud tantsivad väga mustalt, tants ei ole väljendusriikas.

Sm. Goldschmidt - teose muusika on hästi õnnestunud. Etendus jättis hea mulje.

Sm. Ploes - mõningaid viperusi etendusel - tänasel etendusel üks tütarlaps rulluiskudel sõitis lava eest läbi; siis miks ühed helbed on kasukais, teised kerges riietuses; tantsud on segi, ei anna ühtlasi pilti. Ei tea kas ei osata veel tantsu. Imelik on ka taadi kasukas.

Sm. Raudsepp - muusikalisest küljest - laulu" küll on kena kelguga" ei saa klappima panna. Teksti selgus oli täna parem. Pidevalt peaks nõudma teksti parandamist, ei alta üksi ilus laulmine, kui sõnadest midagi aru ei saa. Orkestri osas - mõned orkestrandid ei ole oma partiid selgeks õppinud, suhtuvad oma tõesse ükskõikselt. Seda on märgata eriti I viiuli ja puupillide osas. Alati tuleb rääkida, et meie tehnika sammub poolsajandit järgi. Peaproovidel on täielik kaootiline tunne - valjuhääldaja segab, see tuleks viia kõrvaklappidele, aga meil nagu öeldakse valitseb ikkagi "professionaalne ükskõiksus" ja see paneb vihastama.

Mina isiklikult lootsin sellest operist meie laval

suuremat, kui välja tuli. Dramaatilised püüdnud on järkjärgult ära parandatud, aga sinna on neid ka jäänud küllalt. Täna proov jättis siiski soliidsema mulje, kui eilane, kuid erilist võitu sellega ei ole.

Sm. Mägi - meie teatriajaloo on see teine lasteoper, esimene oli teatrimehe avamisel "Hänsel ja Gretl".

Teos ise on dramaturgiliselt paremaks läinud - eriti Juta ja tädi liinis, mis enne oli arusaamatu. Uut varemõeldule lisada ei ole, kogemused õpetavad meid rohkem rõhku panema lavastusele. Igas teoses peab olema midagi, mis lastele ka meelde jääks. Erilise moraali teosed jäävad lastele meelde. Suureks plussiks on väljendusvorm, lastele omased rõõmsad momendid, erivõime tonaalsus. Kui suudaksime tehniliselt garanteerida, et iga ehtsat lümeaparati, lumesadu, tuul, tuisk, pilved, kõik need efektid peaksime kätte saama, puudub projektsioon. Valgustusaparatuur on paindumatu. Tehniline baas on vilets, meil on ka palju organiseerimatust. Autoritele ja lavastusbrigaadile suur aitäh tehtud tööst. Täna koosseis on vastuvõetav. Väga meeldiv oli sm. Pranno eide osas, pehme karakterne, selge diktsioon. Teiseks õppisime ka dramaatilisest küljest tundma sm. Neelust, tal on palju liikuvust, kergust, kuid nõnda tuleb temalt diktsiooni selgust.

Sm. Raudsepp - lisan veel juurde, et rõõmustav oli näha meie soliste sm. Elsa Maasikut ja Olga Lundi ka lasteoperis.

Eugen Kapp - mõned väikesed märked - nagu külmapoiste tants, selles tahaks näha rohkem hoogu ja üldse mõnes kohas veelgi suuremat dramatismi, müüdi on korras. Iga näitleja tegi hästi, olen igale osale suutnud anda oma iseloomu. Sm. Nigula dirigeerimisega jäin rahule.

Sm. Nazarevits - täna vaatasin parema küljega etendust ja jäin rahule. Peamine, et etendus kord-korralt läheb ikka paremaks. Teine pool etendusest - suve algust - tuleks teha pimenemisega. Oli tehnilisi viperusi, ka tantsude osas mind ei rahulda oravate ja jänkude tants. Tantsitakse ühesuguste liigutustega. Juta tädi oli meeldiv tänases koosseisus, samuti valuarst ja eideks. Tegelasid peaksid kontrollima teksti, on palju vigu tehtud teksti ümberkirjutamisel. Sm. Neelusel ei olnud sõnad meeles. Võrreldes meie "Talvemuinasjutu" etendust Vanemuise etendusega, siin on ka omad plussid, on kvaliteetsem laulusitus ja värvikad kostüümid.

Sm. Kalmet - palju õigeid märkeid on siin täna öeldud, loodan homsel tehnilisel proovil palju vigu parandada ja ilmsiks tulnud lüngad siluda. Kahju, et aega on liig vähe vigade parandamiseks. Paljugi oleme juba parandanud, nagu Juta vahekorra tädiga ja veel mõnda. Häälamisest - lauljatel peaks häälamisest vist teistmoodi võtte olema, kui draama näitlejatel. Tõsi on ka see, et laste rühmaga töötada on palju raskem, kui täiskasvanutega, kuid on siiski tehtu ära suur töö selles osas. Tänu sm. S. Otsale, kes väga

palju kaasa aitas selles töös. Probleem on raske, kui täiskasvanute lavastus. Lapsed toovad aga värskust ja noorust, mis köidab. Mõnedest märketest - nagu helbeke jääb magama, liblik on tema unenägu ja see mis läbi tülli paistab, on tema silmadega nähtud. Vahetülli kiri oli täna halvasti, värv tüllil pidi muutuma iga pildiga, kuid valgusega seda teha ei suudetud. Suur-eesriie teeb aga vaheaja pukaks. Lumesadu ei õnnestunud. Näitlejad on oma karakterid loonud vastavalt muusikale, mida loon nende plussiks. Neelus oli hääl, samuti smd. Lund, Selliste-mägi. Finaali suhtes mõtlen veel.

Sm. Maasik - suuremasiini meie töö ebaõnnestumistele tuleb veeretada halva akustikale meie teatris, mis on meie suurim vaenlane. Iialgi ei saa proovisaalis kättoõpitud asju sama kvaliteetselt esitada laval, kui proovisaalis õpitud. Ka on meil halb valgustus, süüdi on aparatuuri puudumine. Vanemuises on aga jumalik akustika. Et ka meie saaksime oma võimeid väärilt esitada, tuleks meil paluda uusi teatri ruume.

Sm. Lantser - õige - Estonia akustika on raske, kuid et lauljate nõrkusi üksi akustika peale veeretada, on ebasõige. Näiteks raadios ei saa ma kunagi meie lauljatest aru, aga vene lauljatest saan ja vene lauljat meie laval kuuldes saan igast sõnast aru. Kui nüüd kõik süü akustikale veeretada, siis ma kardan, et meie lauljad jätavad unarusse ka sellegi töö, mida nad senini on teinud.

Sm. Hammer - uuslavastus "Telvemuinesjutt" täidab meil selle lünga selle kõige nõurema vaatajakonna ees, mida me neile valgneme.

Tänane lavastusbrigaadi tehtud töö eest, loodame, et uuslavastus kujuneb korralikuks etenduseks, omamoodi eredaks eriti muusikaliselt, mis on lastepärane. Teose loome seega vastuvõtuks, dekoratsioonid, kostüümid igatpidi paremad kui "Vanemuise" lavastuses. Märkused mis siin täna tehtud, saavad äraparandatud. Näiteks tantsude kui seade kohta - peaks rohkem saavutama kergust lumehelbete tantsus, samuti liblikate, oravate ja jänkude tantsudes. Täname koosseis oli võrreldes eilsega märksa parem. Arvan, et pühapäevaks jääb sama koosseis, mis homme. Smd. Maasik ja Lund tõestasid tänasel etendusel, et ka väikesi osi saab teha hästi.

Aasta tagasi ei räägitud nii tugevasti veel valgustuse puudustest, nüüd aga mida edasi, seda teravamaks muutub see küsimus. Projektid on tegemisel, kuid tänavu ei jouta veel midagi ära teha selles osas, sest siis tuleks kõik põhjalikult ümber teha. Seda saame teha aga järgmisel aastal.

Kui rohkem sõnavõtte etenduse kohta ei ole, loome teose vastuvõtuks, esietenduse koosseis jääb sama, mis täna, väljaarvatud kägu osatäitja.

Teise pühapäeva punktina määrame täna kindlaks uuslavastuse "Sensatsioon Londonis" osatäitjad.

Sm. Raudsepp - seoses "Sensatsioon Londonis" osatäitjate kindlaksmääramisega, peame arvestama ka endi aasta üldplaanis olevate teostega, nende osatäitjate ja töödega, et ei tekiks ummikut tööde läbiviimisel. Sellepärast loen ette lühidalt eeloleva repertuaarplaani:

märtsis - "Padaemand"
mai keskpaiku - Francesca da Rimini ja Raveli valss
1 - 10 juuni vahel "Sensatsioon Londonis"
24. juunil - Koreograafilise Kooli etendus
23. juulil - vabahuuetendus "Vabaduse laulik"
25. juulist kuni 5. sept. suvepuhkus
5. sept. - 5 okt. - loodetavad etendused Kremli teatris
nov. "Türksa taltsutus" ja
detsembris "Stella Polaris".

*Stella Polaris on kõik materjal olemas, väljaarvatud orkestri partituur, samuti saab valmis "Türksa taltsutus" materjal. Francesca da Riminiga võib kohe tööle hakata ja "Rigonda" on juba töös.

Sm. Trilljärv - mina isiklikult pooldan küll "Francesca da Rimini" asemel võtta "Sevilla habemeajaja".

Sm. Lauter - mina pooldan "Francesca da Rimini" lavastamist pluss Raveli valss, need on ikkagi uus nimetus. Ei ole kahjuks märgitud kuupäeva, millal esietendus toimub, siis ei saa ka kindlaks teha töökodade töid. Tähtis on meil "Vabaduse lauliku" etendus, sellest oodatakse väga palju, see peab tulema hästi. Kas aga selle ajani on ära jagatud proovid teistele lavastustele. Kui tuleb "Padaemand", see on suur töö ja kas ei teki ummikut proovide suhtes "Vabaduse lauliku" pärast.

Sm. Maasik - ei taha leppida sm. Lauteri kartustega, et meie ei jõua kõiki teha. Me tahame töötada ja me arvame, et jõuame oma töödega valmis. "Padaemandaga" ei ole ju palju tööd, sellega tuleb toime ka sm. Mägi. "Francesca da Rimini" on uus nimi ja me peame ka selle lavastama.

Sm. Hammer - tähtis on plaani reaalsus. Meil aga kui hakkame plaani ellu viima, ilmneb et osa plaanist on ebareaalne.

Sm. Lauter - võib olla minust võib pessimist lugeda, aga ma olen oma kogemuste põhjal näinud, et paljud asjad ei ole nii läinud nagu plaanitud. Ma olen rõõmus, et sm. Maasik nii suure vaimustusega räägib uutest ülesannetest ja nende tähtsusest ja ma soovin samuti head kordaminekut kõigis. Kui me asju konkreetselt arutame, siis pole vaja pidada pikki koosolekuid ega raisata asjata aega. On vaja aga siiski teha kindlaks repertuaar, mida me endile valida võime ja et ka tsehhid saaksid õigeaegselt oma töid alustada.

Sm. Lund - repertuaari plaan peaks olema aluseks meie tööle ja seda ei-tohiks muuta, igat repertuaarimuutmist peaks vältima.

Sm. Hammer - kõige lühema aja jooksul kindlustame oma töö ajaliselts ja päris kindlate asjade koosseisud vaatame läbi.

Sm. Toona - uue opereti "Sensatsioon Londonis" kõik materjal pole veel valmis, osa tšegest on tegemata. Teos on raske muusikaliselt ja ka mängult, raske, kui mõni teine operett, nõuab häid lauljaid ja ka häid näitlejaid. Teravad karakterid. Aja suhtes olen mures, peab olema rohkem aega õppimiseks. Osade jagamises ei oma kindlat seisukohta. Lühidalt sisust - siin paljastatakse raha jõudu kapitalistlikus maailmas. Osadesse oleme mõelnud järgmisi osatäitjaid:

Adams - Karask
Lloyd Hastings - Aasma, Besma
Peggy - Kuusmaa, Vihandi
Kain Pennymaker - A. Pärn, Kärvet
Abel - Malmsten
Elisabeth - Sellistemägi, Poola
Portia - Neelus, Lepa
John - Kinnapuu,
Ameerika saadik - Jürge
Sir Robert - Viisimaa
Green - A. Sepp
Moemaja juhataja - E. Pärn
Jimmy - Nõmmik
Roosike - Meil, Sooäär
I madrus - Kerd

Väiksemates osades saab kasutada inimesi koorist.

Sm. Hammer - Teatriühing on määranud RAT Estonia ENSV Teatriühingu sektsioonile 3 kvalifikatsiooni komandeeringut ja 5 loominguulist komandeeringut Moskvasse ja Leningradi ja palutakse teatada tegelaste nimed kelledele need preemiad-komandeeringud määratakse.

Sm. Lauter - Teatriühing peaks need komandeeringud suunama teatri juhatause nimel, mitte aga RAT Estonia Tü. sektsioonile

Sm. Hammer - seda asja ei saa täna siin otsustada, selleks peab kokku kutsuma erikoosolek, kes seda otsustab. Või kasutada neid komandeeringuid kollektiivselt. Sellega lõpetame tänase koosoleku ja täna kõiki osavõtu eest.

Koosoleku juhataja.

Protokollija.

A. Reinus